

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BASIYA ÖNSÖZ	5
ÖNSÖZ.....	6
İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR CETVELİ.....	27

BİRİNCİ BÖLÜM BORÇLAR HUKUKUNA GİRİŞ

BİRİNCİ KISIM

BORÇLAR HUKUKUNUN KONUSU, KAYNAKLARI VE BORÇLAR HUKUKUNA HAKİM İLKELER

§ 1. BORÇLAR HUKUKUNUN KONUSU VE KAYNAKLARI	29
I. BORÇLAR HUKUKUNUN KONUSU.....	29
II. BORÇLAR HUKUKUNUN KAYNAKLARI.....	30
A. Anayasa.....	30
B. Kanunlar.....	31
1. Türk Medeni Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu	31
2. Ticaret Kanunu	33
3. Diğer Kanunlar	35
§ 2. BORÇLAR HUKUKUNA HÂKİM OLAN İLKELER	36
I. İRADE ÖZGÜRLÜĞÜ İLKESİ.....	36
A. Sözleşme Özgürlüğü (Hürriyeti) İlkesi	37
B. Eşitlik İlkesi.....	38
C. Şekil Serbestisi İlkesi	38
II. NİSBİLİK İLKESİ	39
III. KUSUR SORUMLULUĞU İLKESİ	39
IV. DÜRÜSTLÜK İLKESİ.....	40
V. KURALLARIN EMREDİCİ OLMAMASI İLKESİ.....	40
VI. HÂKİMİN TAKDİR YETKİSİ	40
VII. BORÇLAR HUKUKUNA HÂKİM DİĞER İLKELER	41

İKİNCİ KISIM

BORÇ İLİŞKİSİ VE SORUMLULUK

§ 3. BORÇ - BORÇ İLİŞKİSİ KAVRAMI İLE BORÇ İLİŞKİSİNİN UNSURLARI.....	43
I. BORÇ - BORÇ İLİŞKİSİ KAVRAMI	43
II. BORÇ İLİŞKİSİNİN UNSURLARI	44
A. Alacaklı	44
B. Borçlu	45
C. Edim	45
1. Konusu	45
2. Türleri	46
a. Olumlu-Olumsuz Edimler	46
b. Sürelerine Göre Edimler	46
c. Bölünebilir – Bölünemez Edim	46
d. Şahsa Bağlı Edim – Maddi Edim	47
e. Parça Borcu – Cins Borcu	47
III. BORÇ İLİŞKİSİNİN KAYNAKLARI.....	48
§ 4. BORÇ İLİŞKİSİNİN İÇERDİĞİ HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLER	49
I. BORÇ İLİŞKİSİNİN İÇERDİĞİ HAKLAR.....	49
A. Asli Hak Olarak Alacak Hakkı	49
1. Alacak Hakkı ve Talep Hakkı	49
2. Alacak Hakkının Hukuki Niteliği ve Özellikleri.....	50
a. Alacak Hakkı Bir Yararlanma Hakkıdır	50
b. Alacak Hakkı Bir Malvarlığı Hakkıdır	50
c. Alacak Hakkı Nispi Bir Haktır.....	50
d. Alacak Hakları Sınırlı Sayıya Bağlı Değildir	51
e. Alacak Hakları Geçici Niteliktedir.....	51
B. Fer'i Haklar (Yan haklar)	51
C. Tali (İkincil) Haklar	52
1. Yenilik Doğuran Haklar	52
a. Yenilik Doğuran Haklar Kavramı ve Genel Özellikleri.....	52
b. Yenilik Doğuran Hakların Türleri	53
aa. Kurucu Yenilik Doğuran Haklar	53
bb. Değiştirici Yenilik Doğuran Haklar	53
cc. Bozucu Yenilik Doğuran Haklar	53
2. Defi Hakları	54
3. Yönetim Hakları ve Temsil Hakları.....	55

II. BORÇ İLİŞKİSİNİN İÇERDİĞİ YÜKÜMLÜLÜKLER.....	55
A. Birincil Yükümlülükler	55
1. Asli Yükümlülükler	55
a. Asli Edim Yükümlülükleri.....	55
b. Yan Edim Yükümlülükleri.....	56
2. Özen Gösterme (Yan) Yükümlülükleri.....	57
a. İfaya Yardımcı Özen Gösterme Yükümlülükleri.....	57
b. Koruyucu Yan Yükümlülükler	58
B. İkincil (Tali) Yükümlülükler.....	58
III. DÜRÜSTLÜK KURALINDAN KAYNAKLANAN SÖZLEŞME BENZERİ BORÇ İLİŞKİLERİ	59
A. Sözleşme Görüşmeleri Nedeniyle Oluşan Borç İlişkisi (culpa in contrahendo) Teorisi	59
B. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmelerden Doğan Borç İlişkisi Teorisi	60
C. Sözleşme Sonrası Kusurlu Davranış (culpa post contractum finitum) Nedeniyle Oluşan Borç İlişkisi Teorisi.....	60
D. Edim Yükümlülüklerden Bağımsız Borç İlişkisi Teorisi	61
IV. KÜLFET (YÜKÜM)	62
§ 5. EKSİK BORÇLAR (TABİ BORÇLAR)	62
I. KAVRAM	62
II. EKSİK BORÇLARIN TÜRLERİ.....	63
A. Doğuştan Eksik Borçlar	63
1. Kumar ve Bahis Borçları	63
2. Evlenme Simsarığında Doğan Borçlar	64
3. Ahlâki Bir Görevin Yerine Getirilmesine İlişkin Yardımlar	65
4. Hukuka ve Ahlâka Aykırı Sözleşmelere Dayanarak Yapılan İfalar.....	65
B. Sözleşmeden Doğan Eksik Borçlar	65
C. Sonradan Eksik Borçlar	66
1. Zamanaşımına Uğramış Borçlar	66
2. Konkordato Dışı Kalan Borçlar	66
D. Geçici Eksik Borçlar	66

ÜÇÜNCÜ KISIM

HUKUKİ İŞLEMLER VE HUKUKİ İŞLEMDEN DOĞAN BORÇ İLİŞKİLERİ, KAZANDIRMA VE SEBEP KAVRAMLARI

§ 6. HUKUKİ İŞLEMDEN DOĞAN BORÇ İLİŞKİLERİ	67
I. HUKUKİ İŞLEMİN HUKUKİ OLAYLAR VE FİİLLER İÇİNDE YERİ	67
A. Hukuki Olaylar	67
B. Hukuki Fiiller.....	67
1. Hukuka Aykırı Fiiller.....	68
2. Hukuka Uygun Fiiller.....	68
a. İrade Açıklamaları	69
aa. Hukuki İşlemler	69
bb. Hukuki İşlem Benzeri Fiiller	69
cc. Maddi Fiiller	70
b. Bilgi (Tasavvur) Açıklamaları.....	70
c. Duygu Açıklamaları	70
II. HUKUKİ İŞLEM KAVRAMI, UNSURLARI VE SONUÇLARI	70
A. Hukuki İşlem Kavramı.....	70
B. Hukuki İşlemin Unsurları	71
1. Hukuki İşlemin Kurucu Unsurları	71
a. İrade Beyanı (Açıklaması).....	71
aa. İrade.....	72
aaa. Fil İradesi.....	72
bbb. Beyan İradesi	72
ccc. Hukuki İşlem (Sonuç) İradesi.....	73
bb. Beyan Unsuru.....	73
aaa. Açık İrade Beyanı	74
bbb. Örtülü İrade Beyanı.....	74
aaaa. Susma.....	75
bbbb. İradeyi Gösteren Davranışlar	76
2. Eklenmesi Gereken Diğer Kurucu Unsurlar	76
B. Hukuki İşlemin Geçerlilik Unsurları	76
C. Hukuki İşlemin Etkinlik Unsurları.....	76
III. İRADE BEYANIN YORUMU	77
A. Yorum Kavramı.....	77
B. Yorum Teorileri	77
1. İrade Teorisi.....	77
2. Anlam Verme Teorisi	78

3. Beyan Teorisi.....	78
4. Güven Teorisi	79
IV. HUKUKİ İŞLEMİN TÜRLERİ	81
A. Tek Taraflı Hukuki İşlemler	81
B. İki Taraflı veya Çok Taraflı Hukuki İşlemler	81
C. İvazlı Olup Olmadığına Göre Hukuki İşlemler	82
D. Hukuki Sonuçlarını Meydana Getirdikleri Ana Göre Hukuki İşlemler	82
E. Malvarlığına Yaptığı Etkiler Bakımından Hukuki İşlemler	82
1. Borçlandırıcı İşlem.....	83
2. Tasarruf İşlemleri	83
3. Borçlandırıcı İşlemler ile Tasarruf İşleminin Farkları	85
F. Sebebe Bağlı Olup Olmadıklarına Göre Hukuki İşlemler.....	85
1. Sebebe Bağlı Hukuki İşlemler.....	86
2. Sebepden Soyut Hukuki İşlemler	86
§ 7. KAZANDIRMA VE SEBEP KAVRAMLARI	87
I. KAZANDIRMA	87
II. KAZANDIRMANIN SEBEBİ	88
A. Genel Olarak	88
B. Kazandırma Sebebine İlişkin Türler (Kazandırma Şekilleri).....	88
1. İfa sebebi.....	89
2. Alacak sebebi	89
3. Bağışlama sebebi	89
4. Teminat sebebi	89
5. Karma sebepler	89
III. SEBEBE BAĞLI HUKUKİ İŞLEMLER – SOYUT İŞLEMLER	89
A. Sebebe Bağlı Hukuki İşlemler.....	89
B. Soyut Borç Tanıması (İkrarı).....	90

DÖRDÜNCÜ KISIM

SÖZLEŞMEYEN DOĞAN BORÇ İLİŞKİLERİ

§ 8. SÖZLEŞME KAVRAMI, SÖZLEŞMELERİN SINIFLANDIRILMASI VE SÖZLEŞMELERİN KURULUŞU.....	93
I. SÖZLEŞME KAVRAMI	93
II. SÖZLEŞMELERİN SINIFLANDIRILMASI	94
A. İsimli (Tipik) - İsimsiz (Atipik) Sözleşmeler	95
1. İsimli Tipik Sözleşmeler	95

2.	İsimsiz (Atipik) Sözleşmeler	95
a.	Kendine Özgü Yapısı Bulunan (Sui Generis) Sözleşmeler	96
b.	Bileşik Sözleşmeler.....	96
c.	Karma Sözleşmeler	97
B.	Tek Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmeler — Her İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmeler.....	98
C.	Elektronik Sözleşmeler-Akıllı Sözleşmeler	99
III.	SÖZLEŞMELERİN KURULUŞU: İRADE AÇIKLAMASI VE UYGUNLUK	100
A.	Genel Olarak.....	100
B.	Uygunluk Kavramı	100
1.	Sözleşmenin Esaslı Noktaları	101
a.	Objektif Esaslı Noktalar.....	101
b.	Sübjektif Esaslı Noktalar	102
2.	Sözleşmenin Yan Noktaları (Tali Noktalar)	102
C.	Karşılıklı İradelerin Açıklanması (Öneri ve Kabul).....	103
1.	Öneri.....	103
a.	Önerinin Unsurları	103
b.	Öneri ve Öneriye Davetin Farkları	105
c.	Önerinin Bağlayıcılığı	105
d.	Öneri Sayılmayan Durum (İsmlenmeyen Şeyin Gönderilmesi)	107
e.	Önerinin Geri Alınması (Öneriden Dönme veya Cayma)	107
2.	Kabul Beyanı Kavramı, Kabul Beyanının Bağlayıcılığı ve Geri Alınması	108
a.	Kabul Beyanı Kavramı	108
b.	Kabul Beyanının Bağlayıcılığı ve Geri Alınması.....	109
IV.	SÖZLEŞMENİN MEYDANA GELDİĞİ (KURULDUĞU) AN	110
V.	SÖZLEŞMENİN HÜKÜM VE SONUÇLARINI MEYDANA GETİRDİĞİ AN	110
VI.	SÖZLEŞMELERDE ŞEKİL.....	111
A.	Şeklin Türleri	111
1.	Kanuni Şekil - İradî Şekil.....	111
2.	Geçerlilik Şekli — İspat Şekli.....	111
3.	Kanuni Geçerlilik Şeklinin Türleri	112
a.	Yazılı Şekil.....	112
b.	Resmî Şekil.....	112
B.	Şekle Uymamanın Sonuçları.....	113
1.	Kısmî Hükümsüzlük (Kısmî Butlan)	113

2. Tahvil (Hukuki İşlemlerin Dönüştürülmesi).....	114
3. Dürüstlük Kuralından Kaynaklanan İstisna.....	114
V. GENEL İŞLEM KOŞULU İÇEREN SÖZLEŞMELER.....	114
A. Genel Olarak.....	114
B. Genel İşlem Koşulunun Tanımı ve Uygulama Alanı.....	115
C. Genel İşlem Koşulunun Unsurları	115
1. Sözleşmenin Güçlü Tarafınca Önceden Tek Yanlı Olarak Hazırlanması Ve Kullanılması	115
2. Çok Sayıda Sözleşme İçin Genel Ve Soyut Nitelikte Hazırlanması.....	116
3. Önceden Belirlenen Sözleşme Koşullarının Kullanılması.....	117
D. Genel İşlem Koşullarının Denetimi ve Yaptırımlar	118
§ 9. İLÂN YOLUYLA ÖDÜL SÖZÜ VERME (VAADİ)	119
§ 10. ÖN SÖZLEŞME (SÖZLEŞME YAPMA VAADİ)	120

BEŞİNCİ KISIM

İRADE İLE İRADE AÇIKLAMASI ARASINDA İSTENİLEREK MEYDANA GETİRİLEN UYGUNSUZLUK, İRADE BOZUKLUĞU HALLERİ VE AŞIRI YARARLANMA

§ 11. İRADE İLE İRADE AÇIKLAMASI ARASINDAKİ İSTENİLEREK MEYDANA GETİRİLEN UYGUNSUZLUK	123
I. GENEL OLARAK	123
II. İRADE İLE İRADE AÇIKLAMASI ARASINDA İSTENİLEREK MEYDANA GETİRİLEN UYGUNSUZLUK HALLERİ	124
A. Zihni Kayıt ve Şaka (Latife) Beyanı	124
B. Muvazaa (Danışıklık).....	124
1. Muvazaa Kavramı.....	124
2. Muvazaanın Unsurları.....	125
a. Görünürdeki İşlem.....	125
b. Muvazaa Anlaşması.....	126
c. Gizli İşlem	126
d. Kasıt.....	126
3. Muvazaanın Türleri	126
a. Mutlak Muvazaa.....	126
b. Nitelikli Muvazaa.....	127
4. Muvazaanın Hükümleri.....	127
5. Muvazaanın İspatı.....	128

6. Muvazaa ve İnançlı İşlemlerin Karşılaştırılması	129
a. İnançlı İşlemin Tanımı ve Şekli	129
b. Muvazaa ile İnançlı İşlemler Arasındaki Farklar	131
§ 12. İRADE BOZUKLUĞU (SAKATLIĞI) KAVRAMI VE HALLERİ	132
I. İRADE BOZUKLUĞU (SAKATLIĞI) KAVRAMI	132
II. İRADE BOZUKLUĞU (SAKATLIĞI) HALLERİ	133
A. Yanılma (Hata)	133
1. Sözleşmenin Mahiyetinde Yanılma (b.1)	133
2. Sözleşmenin Konusu Olan Şeyde Yanılma (b.2)	134
3. Sözleşme Yapılması İstenen Kişinin Kimliğinde Yanılma (b.3)	134
4. Sözleşme Yapılması İstenen Kişinin Niteliğinde Yanılma (b.4)	134
5. Miktarda Yanılma (b.5)	135
6. Sözleşmenin Temel (Gerekli) Niteliklerinde Yanılma (TBK. m.32)	135
B. Aldatma (Hile)	136
C. Korkutma (İkrah)	138
III. İRADE BOZUKLUĞUNUN SONUÇLARI	139
A. Sözleşmenin İptali	139
B. Tazminat ve Geri Verme Yükümü	140
§ 13. AŞIRI YARARLANMA (GABİN)	141
I. KAVRAM	141
II. ŞARTLARI	141
A. Objektif Şart	141
B. Sübjektif Şart	142
1. Karşı Tarafın Özel Durumu	142
2. Yararlanma (Sömürme) Kastı	142
III. HÜKÜMLERİ VE KULLANMA SÜRESİ	143

ALTINCI KISIM

TEMSİL, TEMSİL YETKİSİ VE YETKİSİZ TEMSİL

§ 14. TEMSİL KAVRAMI, TÜRLERİ VE UNSURLARI	145
I. TEMSİL KAVRAMI	145
II. TEMSİLİN TÜRLERİ	146
A. Dolaylı Temsil	146
B. Doğrudan Temsil	146
C. Aktif Temsil – Pasif Temsil	147
D. Tek Başına Temsil – Birlikte Temsil	147
E. Kanuni Temsil – İradi Temsil	147

F. Ticari Temsilci	148
III. TEMSİLİN UNSURLARI	148
A. Temsil Yetkisinin Verilmesi	149
B. Başkası Adına Hareket	151
C. Temsilin Geçerlilik Şartları	154
1. Ehliyete İlişkin Şartlar.....	154
2. Temsil Yetkisinin Şekli	154
3. İrade Bozukluğu Halinde	155
§ 15. TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI, SINIRLANMASI, TEMSİLİN SONUÇLARI, SONA ERMESİ VE YETKİSİZ TEMSİL	155
I. TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI	155
II. TEMSİL YETKİSİNİN SINIRLANMASI.....	157
A. Kişi Bakımından Sınırlamalar.....	158
1. Tek Başına Temsil – Birlikte Temsil	158
2. Alt Temsil Yetkisi	159
3. Temsilcinin Kendisi ile İşlem Yapması, Çifte Temsil ve Temsilcinin Kendisi Lehine İşlem.....	161
B. Konu Bakımından Sınırlandırma	162
1. Özel ve Genel Temsil Yetkisi	162
2. Talimat ile Sınırlama.....	163
3. Temsil Yetkisinin Zaman, Yer ve Miktar Bakımından Sınırlandırılması	163
III. TEMSİLİN SONUÇLARI.....	164
IV. TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ.....	165
A. Temsil Yetkisinin Kendiliğinden Sona Ermesi.....	165
B. Temsil Yetkisinin Temsil Olunan tarafından Geri Alınması (Azil) veya Sınırlandırılması.....	166
C. Sona Ermenin İstisnaları	168
1. Temsil Olunanın İradesinden Kaynaklanan İstisnalar	168
2. İşin Özelliğinden Kaynaklanan İstisnalar	168
D. Sona Ermenin Sonuçları.....	170
V. YETKİSİZ TEMSİL.....	171
A. Kavram.....	171
B. Yetkisiz Temsilin Hukuki Sonuçları.....	172
1. Hukuki İşlemin Üçüncü Kişiyi Bağlaması	172
2. Temsil Olunanın Hukuki İşlemi Onaması.....	172
3. Temsil Olunanın Hukuki İşlemi Onamaması (Reddi)	175

İKİNCİ BÖLÜM
DOĞRUDAN DOĞRUYA KANUNDAN DOĞAN BORÇLAR
KUSURLU-KUSURSUZ SORUMLULUK HALLERİ

BİRİNCİ KISIM

SORUMLULUK KAVRAMI, TÜRLERİ, İLKELERİ, SEBEPLERİ VE
HUKUKİ SORUMLULUĞUN SINIFLANDIRILMASI

§ 16. SORUMLULUK KAVRAMI VE TÜRLERİ.....	179
I. SORUMLULUK KAVRAMI.....	179
II. SORUMLULUK TÜRLERİ.....	180
A. Sebebi Belirtilen Sorumluluk (-den Sorumluluk).....	180
B. Malvarlığı ile Sorumluluk (-ile Sorumluluk).....	180
1. Malvarlığı ile Sınırsız Sorumluluk.....	180
2. Malvarlığı ile Sınırlı Sorumluluk.....	181
§ 17. SORUMLULUK İLKELERİ VE SEBEPLERİ.....	182
I. SORUMLULUK İLKELERİ.....	182
II. SORUMLULUK SEBEPLERİ.....	182
A. Kusur.....	182
B. Sözleşme.....	182
C. Kanun.....	183
§ 18. HUKUKİ SORUMLULUĞUN SINIFLANDIRILMASI	183
I. KUSUR SORUMLULUĞU	183
II. KUSURSUZ SORUMLULUK.....	184
III. HUKUKA UYGUN FİİLLERDEN (FEDAKARLIĞIN DENKLEŞTİRİLMESİNDEN)	
DOĞAN SORUMLULUK.....	184

İKİNCİ KISIM

KUSUR SORUMLULUĞU
(DAR ANLAMDA HAKSIZ FİİL SORUMLULUĞU)

§ 19. KUSUR SORUMLULUĞU KAVRAMI VE UNSURLARI	187
I. KUSUR SORUMLULUĞU KAVRAMI.....	187
II. KUSUR SORUMLULUĞUNUN UNSURLARI.....	187
A. Fiil.....	187
B. Kusur.....	188
1. Kusur Kavramı.....	188
2. Kusuru Açıklayan Teoriler.....	189
a. Sübjektif Kusur Teorisi.....	189

b. Objektif teori.....	189
c. Tamamen Objektif Kusur Teorisi.....	190
3. Kusurun Türleri	191
a. Kast.....	191
b. İhmal	192
4. Kusurun Sübjektif Yönü: Ayırt Etme Gücü ve Yüklenebilirlik	193
a. Ayırt Etme Gücü	193
b. Yüklenebilirlik Ehliyeti (Sorumluluk Ehliyeti- İsnat Kabiliyeti)	194
C. Hukuka Aykırılık	195
1. Genel Olarak	195
2. Hukuka Aykırılığı Açıklayan Teoriler	196
a. Sübjektif Teori	196
b. Objektif Teori	197
3. Koruma Normları ve Objektif Hukuka Aykırılık Teorisinin Unsurları	197
4. Hukuka Aykırılık Bağı ve Normun Koruma Amacı Teorisi.....	201
5. Ahlaka Aykırı Fiil ile Kasten Zarar Verme	202
6. Hukuka Uygunluk Sebepleri	204
a. Kamu Yetkisinin Kullanılması.....	204
b. Özel Hukuktan Doğan Bir Hakkın Kullanılması	205
c. Zarar Görenin Rızası	205
d. Vekaletsiz İşgörme	205
e. Haklı (Meşru) Savunma	206
f. Zorunluluk (İztirar) Hali	207
g. Kendi Hakkını Koruma	208
D. Uygun İlliyet (Nedensellik) Bağı	208
1. İlliyet Bağını Kesen Sebepler	209
a. Mücbir Sebep	210
aa. Mücbir Sebep Kavramı ile Beklenmedik Hal Kavramı.....	210
bb. Mücbir Sebep ile Umulmayan Halin Sonuçları	212
b. Zarar Görenin Ağır Kusuru.....	212
c. Üçüncü Kişinin Ağır Kusuru	213
2. Sebeplerin Çokluğu	214
a. Ortak İlliyet.....	214
b. Yarışan İlliyet	214
c. Alternatif İlliyet	214

E. Hukuka Aykırılık Bağı	214
F. Zarar	216
1. Maddi Zarar	217
2. Manevi Zarar	218

ÜÇÜNCÜ KISIM

KUSURSUZ SORUMLULUK HALLERİ

§ 20. KUSURSUZ SORUMLULUĞA İLİŞKİN TEMEL BİLGİLER VE KUSURSUZ SORUMLULUK HALLERİ	221
I. KUSURSUZ SORUMLULUK KAVRAMI.....	221
II. KUSURSUZ SORUMLULUĞU GEREKTİREN DÜŞÜNCELER	222
A. Yarar ile Zarar Arasındaki Bağlılık (Nimet-Külfet) Düşüncesi.....	222
B. Sebebiyet Düşüncesi	222
C. Hakkaniyet Düşüncesi	223
D. Hakimiyet Düşüncesi.....	223
E. Tehlike Düşüncesi.....	223
III. KUSURSUZ SORUMLULUĞUN GENEL İLKELERİ (ÖZELLİKLERİ).....	224
IV. KUSURSUZ SORUMLULUĞUN SINIFLANDIRILMASI	225
A. Hakkaniyet Fikrine Dayanan Sorumluluk	225
B. Olağan Sebep Sorumluluğu	226
C. Tehlike Sorumluluğu	226
§ 21. KUSURSUZ SORUMLULUĞUN TÜRLERİ	228
I. HAKKANİYET SORUMLULUĞU.....	228
A. Genel Olarak.....	228
B. Sorumluluğun Hukuki Niteliği.....	229
C. Sorumluluğun Şartları	230
1. Olumlu Koşullar	230
a. Haksız Fiile İlişkin Unsurlar.....	230
b. Hakkaniyet Sebeplerinin Varlığı	231
2. Olumsuz Koşullar	232
a. Zarar Veren Ayırt Etme Gücüne Sahip Olmamalıdır	232
b. Daha Ağır Bir Sorumluluk Sebebi Olmamalıdır	233
II. OLAĞAN SEBEP (ÖZEN) SORUMLULUĞU	233
A. Adam Çalıştıranın Sorumluluğu.....	234
1. Sorumluluğun Şartları.....	234
a. Çalışan ve Çalıştıran Arasında Bir Hizmet İlişkisinin Bulunması	234

b.	Zarar, Çalışan Tarafından İşin Görülmesi Sırasında Gerçekleşmelidir	235
c.	Çalışanın, Üçüncü Kişiye Zarar Vermiş Olması Gerekir.....	236
d.	Çalışanın Eylemi İle Doğan Zarar Arasında İliyet Bağı Bulunmalıdır	236
e.	Kurtuluş Kanıtı Getirilmemiş Olmalıdır.....	236
aa.	Çalışan Seçiminde Özen Gösterme	236
bb.	Çalışana Emir ve Talimat Vermede Özen Gösterme	237
cc.	Çalışanın Gözetim ve Denetiminde Özen	237
dd.	Kurtuluş Kanıtının İspatı	238
2.	Çalışana Rücu Hakkı	238
B.	Yardımcı Kişilerin Eylemlerinden Doğan Sorumluluk.....	239
C.	Hayvan Bulunduranların Sorumluluğu.....	240
1.	Sorumluluğun Hukuki Niteliği	240
2.	Sorumluluğun Şartları	241
a.	Hayvan Bulundurma İlişkisi	241
b.	Zarar, Hayvanın İlgüdüsel Davranışı ile Meydana Gelmelidir	243
c.	Hayvan Bulunduran Kurtuluş Kanıtı Getirememiş Olmalıdır.....	243
3.	Hayvan Üzerinde Alıkoyma Hakkı	244
D.	Bina ve Diğer Yapı Eseri Maliklerinin Sorumluluğu	244
1.	Sorumluluğun Hukuki Niteliği	244
2.	Sorumluluğun Şartları	245
a.	Bir Yapı Eseri Mevcut Olmalıdır	245
b.	Yapı Eseri İle Malik Arasında Mülkiyet İlişkisi Olmalıdır	246
c.	Yapı Eserinde Bir Bozukluk Veya Bakım Eksikliği Olmalıdır	246
3.	Malike Rücu Hakkı.....	247
E.	Ev (Aile) Başkanının Sorumluluğu	247
1.	Sorumluluğun Hukuki Niteliği	247
2.	Sorumluluğun Şartları	249
a.	Ev Başkanlığı İlişkisinin Varlığı	249
b.	Zarar Verici Davranışın Gerçekleştiği Sırada Ev Başkanlığı İlişkisinin Bulunması	250
c.	Zarar, Gözetim Altındaki Kimsenin Davranışından Doğmalıdır.....	250
d.	Gözetim Altındaki Kimselerin Fiili, Aynı Zamanda Hukuka Aykırı Nitelik Taşınması Gerekmektedir	251

e. Ev Başkanının Kurtuluş Kanıtı Getirememiş Olması.....	251
3. Ev Başkanın Rücu Hakkı	252
F. Taşınmaz Malikinin Sorumluluğu	252
1. Genel Olarak.....	252
2. Sorumluluğun Hukuki Niteliği.....	253
3. Sorumluluğun Şartları.....	253
a. Taşınmaz Üzerinde Bir Aynı Hak Bulunmalıdır.....	254
b. Taşınmaz, Maliki Tarafından Taşkın Kullanılmalıdır	254
4. Sorumluluğun Sonuçları	257
G. Diğer Kusursuz Sorumluluk Halleri	257
§ 22. TEHLİKE SORUMLULUĞU	257
I. GENEL TEHLİKE SORUMLULUĞU	258
II. ÖZEL TEHLİKE SORUMLULUĞU – MOTORLU ARAÇ İŞLETENLERİN SORUMLULUĞU	260
A. Motorlu Araç İşletenlerin Sorumluluğu.....	260
B. Sorumluluğun Şartları	260
1. Kazaya Bir Motorlu Araç Neden Olmalıdır.....	260
a. Motorlu Araç Kavramı.....	260
b. Kaza Kavramı.....	261
2. Araç İşletilme Halinde Olmalıdır	262
a. Makine Tekniği Görüşüne Göre	262
b. Trafiğe Çıkarma Görüşü	263
3. Aracın İşletildiği Yer Karayolu Olmalıdır	263
4. Aracın İşletilmesi Nedeni ile Bir Zarar Doğmalıdır	264
a. Kişiye Verilen Zararlar Bakımından	264
b. Şeye İlişkin Zararlar	265
5. Zarar ile Fiil Arasında Uygun İlliyet Bağı Bulunmalıdır	265
6. İşleten Kurtuluş Kanıtı Getirememiş Olmalıdır	265
C. Sorumlu Tutulacak Kişi	267
1. İşleten Kavramı.....	267
2. İşleten Çeşitleri.....	268
a. Gerçek İşleten	268
aa. Araç Sahibi	268
bb. Aracın Mülkiyeti Muhafaza Kaydıyla Alıcısı.....	268
cc. Aracın Uzun Süreli Kiracısı, Ariyet Ve Rehin Alanı.....	269
dd. Adına Sigorta Poliçesi Düzenlenen Kişiler	269
ee. Birden Çok İşleten	269

b. Farazi İşleten	270
aa. Motorlu Araçla İlgili Mesleki Faaliyette Bulunan Kişiler	270
bb. Yarış Düzenleyicileri.....	270
cc. Motorlu Aracı Çalan Veya Gasbeden Kişiler	271
dd. Devlet ve Diğer Kamu Tüzel Kişileri	272
III. KARAYOLLARI TRAFİK KANUNDA DÜZENLENEN DİĞER SORUMLULUK HALLERİ.....	273
A. İşletilme Halinde Olmayan Bir Aracın Sebep Olduğu Zarardan Sorumluluk.....	273
1. Zarar İşletilme Halinde Olmayan Bir Motorlu Aracın Sebep Olduğu Trafik Kazasından Doğmalıdır	273
2. Zarar Gören, Kazanın Oluşumunda İşleten Veya Eylemlerinden Sorumlu Tutulduğu Kişilere İlişkin Bir Kusurun Varlığını İspat Etmelidir	274
3. Zarar Gören, Kazaya Araçtaki Bir Bozukluğun Sebep Olduğunu İspat Etmelidir	274
B. Trafik Kazası Sonrası Yardım Faaliyetinde Bulunma	274
C. Genel Hükümlere Tabi Sorumluluk.....	275
1. Genel Olarak	275
2. İşletenin Araçtan Hatır İçin Yararlanan Kişilere Karşı Sorumluluğu.....	276
3. İşletenin, Yolcu Beraberinde Bulunan Bagaj Ve Benzeri Eşyalar Dışında Kalan Eşyalara Gelen Zararlar Nedeniyle Sorumluluğu.....	276
4. İşletenin, Aracın Çalınmış Veya Gasbedilmiş Olduğunu Bildiği Halde Araca Binen Kişilerin Uğradığı Zararlardan Sorumluluğu.....	277
5. Motorlu Bisiklet Sürücülerinin Hukuki Sorumluluğu.....	278
6. Manevi Tazminat Talepleri.....	278
7. Aracın Uğradığı Zarardan Dolayı İşletenin Malike Karşı Sorumluluğunda.....	278
8. Yarışta, Yarışçılar Veya Onlarla Birlikte Araçta Bulunanların Uğrayacakları Zararlarla, Gösteride Kullanılan Araçların Uğradığı Zararlardan Doğan Sorumluluk.....	278
III. DİĞER TEHLİKE SORUMLULUKLARI.....	279
§ 23. HAKSIZ FİİLİN SONUCU - HAKSIZ FİİL TAZMİNATI VE HÜKÜMLERİ	279
§ 24. HAKSIZ FİİL ZAMANAŞIMI	281
I. ZAMANAŞIMI KAVRAMI	281
II. ZAMANAŞIMI SÜRELERİNİN İŞLEVİ.....	282

III. ZAMANAŞIMI SÜRELERİ	283
A. Kısa Süreli (Nispi) Zamanaşımı Süresi	283
1. Zararın Öğrenilmesi	283
2. Tazmin Yükümlüsünün Öğrenilmesi	284
B. On Yıllık Zamanaşımı Süresinin Başlangıcı	285
C. Ceza Zamanaşımı Süresi	286
§ 25. CEZA HUKUKU İLE MEDENİ HUKUK ARASINDAKİ İLİŞKİ	286
I. GENEL OLARAK	286
II. CEZA HUKUKUNDA YÜKLENEBİLİRLİK KAVRAMI	288
§ 26. SEBEPSİZ ZENGİNLEŞMEDEN DOĞAN BORÇLAR	289
I. KAVRAM	289
II. SEBEPSİZ ZENGİNLEŞMENİN UNSURLARI	290
A. Zenginleşme	290
B. Zenginleşmenin Başkasının Aleyhine Olması	291
C. Zenginleşme İle Zenginleştirici Eylem Arasında Nedensellik (İllyet) Bağı Bulunmalıdır	291
D. Zenginleşme Haklı Bir Nedene Dayanmamalıdır	291
III. SEBEPSİZ ZENGİNLEŞMENİN NETİCESİ: İADE DAVASI	293
IV. SEBEPSİZ ZENGİNLEŞMEDE ZAMANAŞIMI	293

DÖRDÜNCÜ KISIM

BORÇLARIN İFASI – BORÇLARIN İHLALİ

§ 27. İFA KAVRAMI, UNSURLARI VE İFA ENGELLERİ	295
I. İFA KAVRAMI	295
II. İFA YERİ	295
III. İFA ZAMANI	296
§ 28. İFA İHLALLERİ (BORCUN YERİNE GETİRİLMEMESİ)	298
I. KUSURLU VE KUSURSUZ İMKÂNSIZLIK (BORCUN HiÇ YERİNE GETİRİLMEMESİ - ADEMİ İFA - ÖDEMEME)	299
II. BORCUN GEREĞİ GİBİ İFA EDİLMEMESİ (KÖTÜ İFA — SÖZLEŞMENİN MÜSPET İHLALLERİ)	300
A. Kavram	300
B. Borcun İfa Edilmemesinin Sonuçları	300
1. Aynen İfa	301
2. Tazminat	301
3. Temerrüt (Borcun Zamanında İfa Edilmemesi)	303

§ 29. BORÇLUNUN TEMERRÜDÜ	303
I. BORÇLUNUN TEMERRÜDÜ ŞARTLARI.....	303
II. BORÇLU TEMERRÜDÜNÜN SONUÇLARI	304
A. Borçlu Temerrüdünün Genel Sonuçları	304
1. Tazminat	305
2. Kazadan Dolayı Sorumluluk	305
B. Borçlu Temerrüdünün Özel Sonuçları.....	305
1. Para Borçlarında.....	306
a. Temerrüt Faizi	306
2. Aşkın Zarar (Ek Zarar, Munzam Zarar)	308
C. İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerde Temerrüt	308
1. Mehil (ek süre)	308
2. Alacaklının Seçimlik Hakları.....	309
D. Kısmi Temerrüt	310
§ 30. ALACAKLININ TEMERRÜDÜ	310
§ 31. SORUMSUZLUK ANLAŞMASI	312
§ 32. ALACAK (SÖZLEŞMESEL) ZAMANAŞIMI	313
I. GENEL OLARAK	313
II. ZAMANAŞIMI SÜRESİNİN İŞLEMeye BAŞLAMASI VE HESAPLANMASI.....	314
III. ZAMANAŞIMI SÜRESİNİN DURMASI	314
IV. ZAMANAŞIMIN KESİLMESİ.....	315
V. ZAMANAŞIMININ HÜKÜMLERİ VE ÖZELLİKLERİ	316
§ 33. PARA BORÇLARINDA FAİZ	317
I. FAİZ KAVRAMI VE UNSURLARI.....	317
II. FAİZİN HUKUKİ NİTELİĞİ	318
A. Faizin Asıl Alacağa Bağlı Olması (Fer’ilik Kuralı)	318
B. Faizin Asıl Alacaktan Bağımsız Olması (İstisna)	318
III. FAİZİN TÜRLERİ: ANAPARA - TEMERRÜT FAİZİ AYRIMI.....	319
IV. ANAPARA (SERMAYE) FAİZİ HAKKINDAKİ TBK. m.88 HÜKMÜNÜN DEĞERLENDİRİLMESİ	320
V. ANAPARA VE TEMERRÜT FAİZİNE SINIR GETİREN TBK. M.88 VE 120 HÜKÜMLERİNİN, TİCARİ İŞLERDE DE GEÇERLİ OLUP OLMADIĞI MESELESİ	323
A. Sınırlamaların Ticari İşlerde De Geçerli Olduğu Görüşü.....	323
B. Sınırlamaların Ticari İşlerde Geçerli Olmadığı Görüşü	324
VI. KANUNİ FAİZ.....	325

Ü Ç Ü N C Ü B Ö L Ü M

BORÇLARIN SONA ERMESİ, BORÇ İLİŞKİSİNDE TARAF DEĞİŞİKLİKLERİ, BORÇLARIN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE ETKİLERİ İLE BORÇ İLİŞKİSİNDE ÖZEL DURUMLAR

§ 34. BORÇLARIN SONA ERMESİ.....	327
I. İFA	327
II. İBRA.....	327
III. YENİLEME (TECDİT)	328
IV. ALACAKLI VE BORÇLU SIFATLARININ BİRLEŞMESİ.....	328
V. SONRAKİ KUSURSUZ İMKÂNSIZLIK.....	329
VI. TAKAS.....	330
A. Takas Kavramı ve Kapsamı	330
B. Takasın Şartları	330
C. Alacaklının Rızasıyla Takas Edilebilir Alacaklar	331
D. Takasta Bazı Özel Durumlar	331
E. Takas - Mahsup Farkı.....	331
§ 35. BORÇ İLİŞKİSİNDE TARAF DEĞİŞİKLİKLERİ.....	332
I. ALACAĞIN DEVRİ (TEMLİK)	332
A. Temlik Türleri	333
1. İradî devir (Rızai temlik).....	333
2. Yasal Devir (Kanuni Temlik)	333
3. Yargısal (Mahkeme Hükümü ile) Devir	333
B. İradî Devrin Şartı : Devre Uygun Bir Alacağın Bulunması	333
C. Devir Anlaşmasının Kapsamı ve Şekli	334
D. Devrin Hükümleri ve İfanın Kime Yapılacağı.....	334
E. Devredenin Garanti Sorumluluğu	336
II. BORCUN ÜSTLENİLMESİ (NAKLİ)	337
A. Kavram	337
B. İç ve Dış Üstlenme Sözleşmesi	337
C. Borcun Üstlenilmesinin Hükümleri (Borçlunun Değişmesinin Sonuçları)	338
III. BORCA KATILMA	339
IV. MALVARLIĞININ VEYA İŞLETMENİN DEVRALINMASI	340
V. İŞLETMELERİN BİRLEŞMESİ VE ŞEKİL DEĞİŞTİRMESİ	340
VI. SÖZLEŞMENİN DEVRİ	340
VII. SÖZLEŞMEYE KATILMA.....	341

§ 36. BORÇ İLİŞKİLERİNİN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE ETKİSİ	342
I. ALACAKLIYA HALEF OLMA	342
II. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN FİİLİNİ ÜSTLENME (EDİMİNİ TAAHHÜT)	342
III. ÜÇÜNCÜ KİŞİ YARARINA (LEHİNE) SÖZLEŞME	343
§ 37. BORÇ İLİŞKİLERİNDE ÖZEL DURUMLAR	344
I. MÜTESELSİL BORÇLULUK.....	344
A. Kavram.....	344
B. Müteselsil Borçluluğun Şartları.....	345
C. Hükümleri	345
1. Alacaklıyla Borçlular Arasındaki İlişkisi.....	345
2. Borçluların Kendi Aralarındaki İç İlişki (Rücu ve Halefîyet)	347
II. MÜTESELSİL ALACAKLILIK İLİŞKİSİ.....	347
III. KOŞULA (ŞARTA) BAĞLI SÖZLEŞMELER.....	348
A. Koşul Kavramı ve Türleri (Erteleyici veya Bozucu Koşul)	348
B. Koşulun Ortak Hükümleri	349
IV. BAĞLANMA PARASI, CAYMA PARASI VE CEZA KOŞULU	351
A. Bağlanma Parası (Pey Akçesi -Kapora-).....	351
B. Cayma Parası (Pişmanlık Akçesi, Dönme Cezası)	351
C. Ceza Koşulu	352
1. Kavram ve Kapsam.....	352
2. Türleri	353
a. Seçimlik Cezai Koşul	353
b. İfaya Eklene Cezai Koşul.....	353
c. İfayı Engelleyen Cezai Koşul (Dönme Cezası)	353
ŞEMALAR.....	355
KAYNAKLAR.....	433
KONU VE KAVRAM DİZİNİ	439